

Glose, Goldberg i Streisand. Els rostres de l'alliberament lèsbic en el cinema.

Hollywood sàfic

Després de cent anys d'història del cinema,

el lesbianisme ha

deixat de ser un dels temes

prohibits a

Hollywood amb

l'estrena d'una

llarga llista de

pel·lícules.

Whoopi Goldberg,

Glen Close,

Barbra Streisand

en són les

protagonistes.

Després de la reeixida carrera comercial de *Philadelphia*, de Jonathan Demme, on Tom Hanks i Antonio Banderas oferien una respectable i emotiva visió de l'homosexualitat masculina i de la seua dramàtica relació amb la sida, la indústria cinematogràfica nord-americana s'ha decidit a trencar amb els tradicionals prejudicis sobre l'amor i el sexe entre dones amb l'estrena de pel·lícules com *Sólo ellas*, de Herbert Ross, *Semillas de rencor* del realitzador afroamericà John Singleton, *Criaturas celestiales* de Peter Jackson o *Even Cowgirls Get the Blue* de Gus Van Sant.

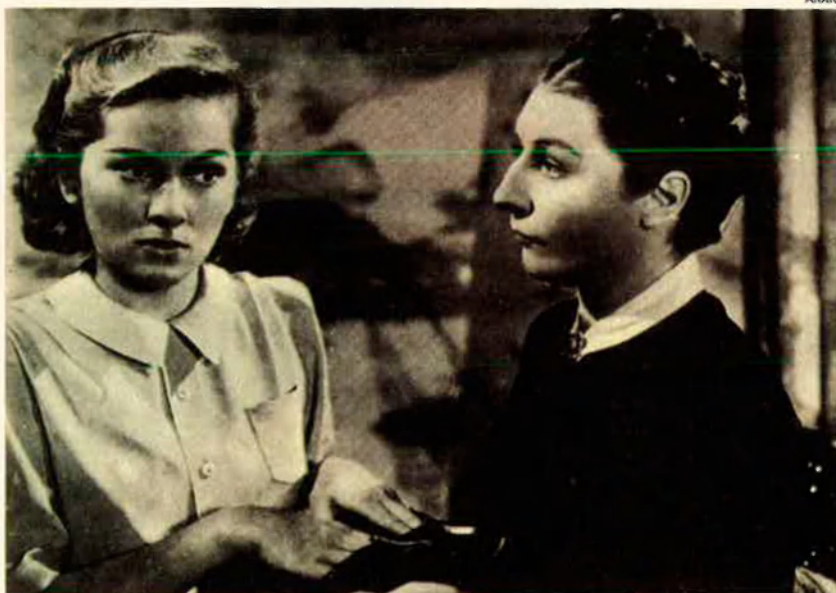
Aquesta sorprenent proliferació de films sobre lesbianes és el resultat del progressiu canvi d'actitud enfront del vell tabú de l'homosexualitat entre els responsables dels mitjans de comunicació i de la indústria de l'espectacle als Estats Units. Fa un parell d'anys, la sempre provocativa revis-

ta *Vanity Fair* oferia unes suggestives fotografies on Cindy Crawford en vestit de bany feia de barber de la cantant K. D. Lang, una de les principals figures de la renovada música country coneguda també per la seua decidida militància homosexual. La supermodel no va posar cap problema a participar com a objecte de desig en un reportatge que volia il·lustrar gràficament els somnis eròtics de l'andrògina estrella del country. Pocs mesos després, la germana menor de Newt Gingrich confessava públicament la seua condició de lesbiana davant les càmeres de televisió. Sorprenentment, el nou líder de la dreta republicana no va fer cap manifestació hostil contra la seua germana. L'opinió pública nord-americana interpreta l'actitud de Gingrich com un gest de tolerància malgrat el seu radical conservadorisme moral.

L'aparició de pel·lícules amb una visió positiva del lesbianisme pot ser interpreta-

da com la culminació de l'estil "políticament correcte" que ha demostrat la indústria cinematogràfica nord-americana durant la darrera dècada. Es tracta d'un important canvi d'actitud perquè Hollywood ha silenciado o distorsionat l'homosexualitat femenina des dels seus inicis.

Les deixebles ocultes de Safo. Entre els dotze manaments del famós codi de censura ideat per William Hays l'any 1930, no figura cap menció a les relacions íntimes en-

tre persones del mateix sexe. L'homosexualitat era un tema tan prohibit que els mateixosensors no ho van tenir en compte quan van redactar les normes i limitacions sobre qüestions de moralitat i sexe. Malgrat el rígid codi Hays, certs grans mites del cinema amb reconegudes inclinacions homosexuals com Greta Garbo o Marlene Dietrich podien trencar amb més facilitat els límits de la moral de l'època. Els personatges de la Dietrich en *Morocco* (1930) o la Garbo en *La reina Cristina de Suècia* (1933) no ocultaven la seua ambigüitat sexual.

La mòrbida passió de la rígida i perversa senyoreta Danvers per la seua mestressa en *Rebeca* (1940), d'Alfred Hitchcock, il·lustra perfectament el caràcter negatiu dels personatges amb inclinacions sàfiques. Aquest personatge de la dona d'aspecte varonil i mitjana edat que intenta reprimir els seus inconfessables sentiments per dones més joves i atractives serà molt freqüent en el cinema posterior. Les passions prohibides naixen generalment en llocs tancats on pot haver-hi una gran presència femenina, com ara les presons de dones, els reformatoris femenins i els col·legis de senyoretes.

William Wyler va adaptar fins a dues vega-

L'ombra d'una mestressa massa adorada en 'Rebeca'. La pel·lícula de Hitchcock il·lustra perfectament el caire negatiu que Hollywood ha imprès en d'altres èpoques als personatges de tendències sexuals sàfiques.

des *The Children's Hour* de Lillian Hellman, una controvertida obra teatral sobre un triangle amorós de dues professores i una alumna en un internat. En *Esos tres* (1936) Wyler fou obligat a suprimir les connotacions lèsbiques de la història i a introduir un personatge masculí per fer un triangle amorós més convencional. La major permissivitat dels anys seixanta va permetre a Wyler oferir una segona versió més ajustada a la peça teatral original. En *La calúmnia* (1962), una masculinitzada Shirley McLaine és la professora enamorada de la seua companya de treball Audrey Hepburn, encara que no hi ha escenes eròtiques.

El cinema europeu no va patir tant el rigor de la censura. En les produccions britàniques *The Hunting* (1963) i *The Fox* (1967), així com en *Persona* (1966), d'Ingmar Bergman, i la pel·lícula *El conformista* (1971), de Bertolucci, l'homosexualitat femenina és tractada d'una manera més explícita. El personatge de la lesbiana, però, va continuar representant la inestabilitat psicològica, la decadència moral i l'excentricitat sexual.

Les relacions sàfiques foren un dels principals motius argumentals del cinema eròtic de finals dels seixanta representat per Russ Meyer i de la naixent indústria pornogràfica.

Les escenes sexuals protagonitzades exclusivament per dones s'han convertit amb el temps en un dels subgèneres més rendibles del cinema X.

Tres mujeres (1977), de Robert Altman, i *Julia* (1977), de Fred Zinnermann representen un nova visió de les dones homosexuals dins del cinema nord-americà perquè intenten una aproximació més real als seus problemes quotidians. Aquestes dues pel·lícules són, però, una excepció. La relació de vampirisme sexual entre Catherine Deneuve i Susan Sarandon en *El ansia* (1982), de Ridley Scott o l'ambigua amistat de Sharon Stone i Lelaini Serelle en *Instint bàsic* (1992), de Paul Verhooven, són una bona prova de la demonització que pateixen les lesbianes a Hollywood. El mateix Verhooven, amb la col·laboració de Paul Eszterhas, el guionista de la polèmica pel·lícula que va consagrar Sharon Stone, han tornat a explotar el rendible tema de les més obscures relacions entre dones en *Show Girls*. En un principi la protagonista d'aquesta història de ballarines d'*strip-tease* en Las Vegas havia d'estar protagonitzada per Sharon Stone, però l'actriu va refusar l'oferta de Verhooven perquè sembla decidida a abandonar la seua imatge de símbol eròtic. Finalment Verhooven va escollir com a parella protagonista dues actrius poc conegudes com Gina Bershon i Elizabeth Berkley.

La dignificació del lesbianisme. Els principals promotors del canvi d'actitud dels

mitjans de comunicació nord-americans i de l'actual boom dels films de temàtica sàfica foren les produccions independents de finals dels vuitanta. *Deserts Teach*, de la realitzadora Donna Teich, que tractava sobre les relacions d'una dona divorciada i una jove lesbiana, fou una de les primeres pel·lícules independents que va tenir un cert èxit. Rebutjada per les grans productores de Hollywood, Claire de Moon de Nicole Cohn ha estat una altra producció independent amb una popular carrera comercial. Amb un pressupost de 400.000 dòlars (uns 50 milions de pessetes), el film ha recaptat més de 14 milions de dòlars (uns 1.750 milions de pessetes).

La cantant K. D. Lang ha participat activament en tot aquest procés d'acostament del cinema comercial al lesbianisme. Fou la protagonista de *Salmonberries* de Percy Adlon i va compondre la banda sonora d'*Even Cowgirls Get the Blue*, el singular western modern i exclusivament femení de Gus van Sant protagonitzat per Uma Thurman.

Un exemple recent del temor que ha inspirat fins ara l'homosexualitat femenina a Hollywood és el de la popular *Tomàquets verds fregits*, de John Avnet, inspirada en la novel·la del mateix títol de Fannie Flag. La relació clarament homosexual de les dues

James Garner entre Shirley McLaine i Audrey Hepburn en l'adaptació al cinema de 'The Children's Hour'. William Wyler va adaptar dues vegades aquesta novel·la davant l'obligació de suprimir les connotacions lèsbiques de la història.

televisives com *Roseanne* o *La Ley de Los Angeles* hagen introduït escenes sàfiques en certs capítols amb uns bons resultats d'audiència. Aquest interès televisiu per les històries d'amor entre dones també s'ha produït en els mitjans de comunicació. A més de les polèmiques fotografies de K. D. Lang a *Vanity Fair*, el setmanari *Newsweek* va dedicar una portada a la moda de les lesbianes i la revista *Vogue* va proclamar que l'homosexualitat femenina era la tendència sexual dels noranta. Les suggestives fotografies eròtiques de Madonna amb la model britànica Naomi Campbell i l'actriu Sandra Bernhard representen perfectament l'anomenat *lesbian-chic*.

El gran èxit del cinema de lesbianes als Estats Units actualment és *Sólo ellas*, una *road-movie* dirigida per l'especialista en comèdies sentimentals Herbert Ross. A més del suau component homosexual de la relació entre Whoopi Goldberg i Mary Louise Parker, s'afegeix també el seu caràcter interracial, un dels altres temes prohibits fins fa poc a Hollywood. La presència de la popular i carismàtica Whoopi Goldeberg ha fet possible que el film no haja generat polèmica.

Bargirls de Marita Giovanni és també un dels films més recents de temàtica lèsbica. Chastity Bono, la filla de la cantant Cher i lesbiana militant, és un dels principals atractius de la pel·lícula. La comèdia francesa *Gauzon Maudit*, protagonitzada per Victoria Abril i Josiane Blasko, que oferix una visió desdramatitzada de l'amor entre dones, s'ha convertit en una de les gran revelacions de la temporada cinematogràfica a França. **Lluc Soler**

Cindy Crawford. La supermodel va participar en un reportatge sobre el lesbianisme.

protagonistes del llibre fou substituïda en la pel·lícula per una forta i ambigua amistat per tal de no perjudicar la seua carrera comercial entre els sectors més conservadors i reaccio-